

НОРМАТИВНА ГРАМАТИКА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“ ПРИ БАН
t_alexandrova_@mail.bg

В кн. 4 за 2019 г. на сп. „Български език“ се публикуват 6 статии по проекта „Нормативна граматика на българския език“, разработван в Секцията за съвременен български език на Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ – БАН. Целта на проекта е да се извърши системно изложение на граматичните правила на съвременния български книжовен език. По-конкретно, предмет на описание в по-голямата част от публикуваните тук статии са механизмите на свързване в определени типове прости синтактични структури в българския език.

В статията на Вяра Малджиева „Формално описание на наречията в нормативната граматика на българския език“ като изходна точка за очертаването на класа на наречията и тяхната граматична характеристика се предлага синтактична класификация на неизменяемите лексеми. Тъй като наречията в основната си част са подчинени елементи на синтактичната конструкция, описанието им в рамките на нормативната граматика се съсредоточава върху броя, вида и морфологичната характеристика на конотиращия член.

Три статии – на Руска Станчева („Акомодационни характеристики на простите синтактични конструкции в структурния тип $V_1 \rightarrow даV_2$ при модификацията му V_1 (личен) $\rightarrow даV_2$ (личен)“), на Катя Чаралозова („Акомодационни особености на синтактичните конструкции, изграждащи структурния подтип V_1 (личен) $\rightarrow даV_2$ (безличен)“ и на Татяна Александрова („Някои акомодационни характеристики на простите синтактични групи от структурния тип *безличен глагол* $\rightarrow да$ -конструкция с личен глагол: V_1 (безличен) $\rightarrow даV_2$ (личен)“) изясняват от гледна точка на понятието *синтактична акомодация* механизмите на свързване в простите синтактични конструкции с главен член словоформа на глагол (личен или безличен) и подчинен член *да*-конструкция със словоформа на глагол (личен или безличен).

На изследването на правилата за свързване в синтактичните групи с главен член съществително име и подчинен член *да*-конструкция, както и на формалните ограничения при генерирането на групи от този тип в българския език е посветена статията на Илияна Кунева и Николай Паскалев „Формално описание на синтактичните структури със съществително име и *да*-конструкция в българския език ($N \rightarrow даV$)“.

Милен Томов разглежда простата синтактична група $A \rightarrow daV$, чийто главен член е форма на прилагателно име, а подчинен член – форма на *да*-конструкция. Наблюдава се акомодацията при определени морфологични категории, както и случаите на лексикална акомодация и на синтактично свързване без морфологични ограничения в разглежданата група.

Извън проекта „Нормативна граматика на българския език“, но концептуално свързани с проблемите на нормативността – системноезикова и комуникативна – са останалите три публикации в броя. Йоанна Сатола-Сташковяк и Войчех Сосновски в статията си „Феминативите в полския, руския и българския език“ представят резултатите от направеното в съпоставителен план изследване на феминалните названия за лица по признака *професия*, *длъжност* или *степен*, като акцентират на някои характерни за всеки един от трите езика практики при назоваването на лица от женски пол.

Статията на Екатерина Петкова и Якуб Банасяк „Някои наблюдения върху синонимията в терминологията“ е посветена на синонимията при езиковедските термини, включени в *Терминологичния речник по хуманитарни науки* и в *Базата данни на славянското езикознание iSybislav*. Целта е да се установят признаците, по които един от формалните варианти от синонимния ред е определен за основен, препоръчителен термин в гореспоменатия речник.

Елена Хаджиева и Рени Манова представят добри методически практики при преподаването на българските етикетни единици на чуждестранни студенти в статията си „Етикетните речеви модели в обучителния процес по чужд език“, като подчертават важноста на етикетните формули в процеса на формиране на комуникативната компетентност на чужд език.

✉ доц. д-р Татяна Александрова

Секция за съвременен български език
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

Публикувано: 30 декември 2019